

Domini tui. Non enim frustra talem mortem elegit, in cuius potestate erat vel mori vel non mori. Si in potestate erat mori et non mori, quare non in potestate sic vel sic mori? Non frustra ergo crucem elegit, ubi te huic mundo crucifigeret¹. Nam latitudo est in cruce transversum lignum, ubi figuntur manus: propter bonorum operum significationem. Longitudo est in ea parte ligni, quæ ab ipso transverso ad terram tendit. Ibi enim corpus crucifigitur, et quodam modo stat: et ipsa statio perseverantiam significat. Altitudo autem in illo ligno est, quod ab eodem transverso sursum versus ad caput eminet: et ea significatur supernorum expectatio. Ubi profundum, nisi in ea parte quæ terræ defixa est? Occulta est enim gratia, et in abdito latet. Non videtur, sed inde eminet quod videtur. Post hæc si comprehenderis hæc omnia, non solum intelligendo, verum etiam agendo: « (Intellectus enim bonus omnibus qui faciunt eum²:) » tunc jam extende te, si potes, ad agnoscendam agnitionem charitatis Christi supereminentem scientiæ. Cum perveneris, impleberis, in omnem plenitudinem Dei. Tunc erit illud facie ad faciem. Impleberis autem in omnem plenitudinem Dei, non ut tui plenus sit Deus, sed ut tu sis plenus Deo. Quære ibi, si potes, faciem corporalem. Jam tollantur nugæ a mentis aspectu. Abjiciat puer parvulus ludicra, discat tractare majora. Et nos in multis parvuli sumus: et cum plus quam sumus essemus, a majoribus tolerati sumus. « Pacem sectamini cum omnibus, » et sanctificationem, sine qua nemo poterit videre » Deum³. » Hac enim et cor mundatur: quia ibi est fides quæ per dilectionem operatur. Hinc « Beati mundi- » cordes, quoniam ipsi Deum videbunt. »

¹ Florus ad Ephes. III. — ² Psal. cx, 10. — ³ Hebr. xii, 14.

SERMO LIV¹.

De eo quod scriptum est in Evangelio Matth. v: *Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videant bona opera vestra, et glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est: et contra cap. vi. Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis.*

I. SOLET multos movere, charissimi, quod Dominus noster Jesus Christus in Sermone Evangelico, cum prius dixisset: « Luceat lumen vestrum coram hominibus, ut » videant bona opera vestra, et glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est², » postea dixit: « Attendite ne » justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis³. » Turbatur enim mens parum intelligentis, et præcepto utrique obaudire cupientis, et per diversa et adversa distenditur. Tam enim nemo potest quamvis uni domino obtemperare repugnantia jubenti, quam « Nemo potest etiam duobus dominis servire⁴: » quod eodem Sermone Salvator ipse testatus est. Quid ergo faciet animus nutans, cum se obtemperare non posse existimat, et non obtemperare formidat⁵? Si enim bona opera sua in luce posuerit hominibus intuenda, ut faciat quod præceptum est: « Sic luceat lumen vestrum coram » hominibus, ut videant bona opera vestra, et glorificent

¹ Alias 2 de verbis Domini. — ² Matth. v, 16. — ³ Id. vi, 1. — ⁴ Ibid. 24. — ⁵ Florus ad 2 Cor. iv.

» Patrem vestrum, qui in cœlis est : » reum se teneri arbitrabitur, quia contra præceptum fecit, ubi dicitur : « Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis. » Rursusque, si hoc timens et cavens, ea quæ bene facit absconderit, non se putabit servire imperanti et dicenti : « Luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videant bona opera vestra. »

II. Qui recte autem intelligit, utrumque implet, et serviet universissimo Domino, qui servum pigrum non damnet, si ea quæ fieri nullo modo poterant, imperaret. Audite enim Paulum servum Christi Jesu, vocatum Apostolum, segregatum in Evangelium Dei, utrumque et facientem et docentem. Videte quemadmodum luceat lumen ejus coram hominibus, ut videant bona opera ejus. « Com- » mendamus, inquit, nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum in conspectu Dei¹. » Et iterum : « Pro- » videmus enim bona, non solum coram Deo, sed etiam » coram hominibus². » Et iterum ; « Placete omnibus » per omnia, sicut et ego omnibus per omnia placeo³. » Videte rursus quemadmodum attendat, ne faciat justitiam suam coram hominibus, ut videatur ab eis. « Opus autem » suum probet, inquit, unusquisque ; et tunc in semet- » ipso habebit gloriam, et non in altero⁴. » Et iterum, « Nam gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ » nostræ⁵. » Et illud quo nihil est manifestius : « Si ad- » huc, inquit, hominibus placerem, Christi servus non » essem⁶. » Sed ne quisquam eorum qui de præceptis quasi repugnantibus ipsius Domini moventur, multo magis Apostolo ejus ingerat quæstionem, et dicat : Quomodo tu dicis : « Placete omnibus per omnia, sicut et ego omni- » bus per omnia placeo : » et tu idem dicis : « Si adhuc ho-

¹ 2 Cor. iv, 2. — ² Id. viii, 11. — ³ 1 Cor. x, 33. — ⁴ Galat. vi, 4. — ⁵ 2 Cor. i, 12. — ⁶ Galat. i, 10.

» minibus placerem, Christi servus non essem ? » Adsit ipse Dominus, qui etiam in servo suo et Apostolo loquebatur, et aperiat nobis voluntatem suam, et tribuat obediendi facultatem.

III. Ipsa quippe verba Evangelica secum portant expositiones suas ; nec intercludunt ora esurientium, quia pascunt corda pulsantium. Intentio quippe cordis humani quo dirigatur, et quo spectet, intuendum est. Si enim qui vult videri ab hominibus bona opera sua, gloriam et utilitatem suam ponit ante homines, et hanc in conspectu hominum quærit ; nihil eorum, quæ de hac re Dominus præcepit, implevit : quia et attendit facere justitiam suam coram hominibus, ut videretur ab eis, et non sic eluxit lumen ejus coram hominibus, ut ad hoc viderent bona opera ejus, ut glorificarent Patrem qui in cœlis est. Se quippe voluit glorificari, non Deum ; et suam quæsivit utilitatem, non dilexit Domini voluntatem. De qualibus dicit Apostolus : « Omnes enim quæ sua sunt quærunt, » non quæ Jesu Christi¹. » Itaque non illic sententia terminata est, ubi ait : « Sic luceat lumen vestrum coram » hominibus, ut videant bona opera vestra : » sed continuo subjunxit cur faciendum sit : « Ut glorificent, inquit, » Patrem vestrum, qui in cœlis est : » ut homo cum bene faciens videtur ab hominibus, intentionem boni facti habeat in conscientia sua, intentionem vero innotescendi non habeat nisi in laudibus Dei, propter eorum quibus innotescit utilitatem ; quibus hoc prodest, ut Deus placeat, qui hoc præstitit homini ; atque ita non desperent, etiam sibi si voluerint hoc posse præstari. Itaque aliam sententiam, ubi ait : « Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, » non alibi terminavit, quam ubi dixit : « Ut videamini ab eis : » nec addidit, « Et glori-

¹ Philip. ii, 21.

» cent Patrem vestrum, qui in cœlis est : » sed potius addidit : « Alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in cœlis est. » Hinc enim ostendit eos qui tales sunt, quales fideles suos esse non vult, in eo ipso mercedem quærere, quod videntur ab hominibus, ibi constituere bonum suum, ibi oblectare vanitatem cordis sui, ibi exinaniri et inflari, ibi tumescere et contabescere. Cur enim non sufficit, ut diceret : « Attendite ne faciatis » justitiam vestram coram hominibus; » sed addidit, « Ut videamini ab eis : » nisi quia sunt quidam, qui sic faciunt justitiam suam coram hominibus, non ut videantur ab eis, sed ut ipsa opera videantur, et glorificetur Pater qui est in cœlis, qui ea justificatis impiis donare dignatus est?

IV. Qui tales sunt, nec suam justitiam deputant, sed ejus ex cujus fide vivunt : (unde et Apostolus dicit : « Ut » Christum lucrifaciam, et inveniar in illo non habens » meam justitiam, quæ ex Lege est, sed eam quæ est per » fidem Christi, quæ est ex Deo, justitia ex fide¹. » Et in alio loco : « Ut nos simus justitia Dei in illo². » Unde et Judæos ita reprehendit : « Ignorantes, inquit, Dei justitiam, et suam volentes constituere, justitiæ Dei non » sunt subjecti³.) » Quisquis ergo ita vult videri hominibus opera sua, ut ille glorificetur, a quo ea quæ in illo videntur accepit, et sic ad imitandum bonum iidem ipsi qui vident pietate fidei provocentur, vere lumen ejus lucescit coram hominibus : quia lux de illo charitatis radiatur, non superbiæ fumus evomitur : et in eo ipso cavet, ne justitiam suam faciat coram hominibus, ut videatur ab eis; quia nec suam deputat illam justitiam, nec ideo facit ut ipse videatur; sed ut ille intelligatur, qui laudatur in homine justificato, ut faciat et in laudante quod lau-

¹ 1 Cor. iii, 8, 9. — ² 2 Cor. v, 21. — ³ Rom. x, 3.

datur in altero, id est, ut laudantem faciat esse laudabilem. Attendite et Apostolum, cum dixisset : « Placete » omnibus per omnia, sicut et ego omnibus per omnia » placeo¹; » quomodo non ibi remansit, quasi ibi constituerit finem intentionis suæ, ut placeret hominibus; alioquin falsum dixisset : « Si adhuc hominibus placerem, » Christi servus non essem : » sed statim subjunxit quare hominibus placeret : « Non quærens, inquit, quod mihi » utile est, sed quod multis, ut salvi fiant². » Ita et non placebat hominibus propter suam utilitatem, ne Christi servus non esset; et placebat hominibus propter illorum salutem, ut Christi esset dispensator idoneus : quia et illi coram Deo conscientia sufficiebat, et de illo coram hominibus quod imitarentur, elucebat.

SERMO LV³.

De verbis Evangelii Matth. v : *Qui dixerit fratri suo : Fatue, reus erit gehennæ ignis, etc.*

I. SANCTI Evangelii capitulum, quod modo cum legeretur audivimus, valde nos terruit, si fidem habemus : eos autem non terruit, qui fidem non habent. Et quia non terret eos, volunt esse perverse securi, nescientes distribuere et distinguere tempora timoris et securitatis. Timeat ergo qui ducit modo vitam cum fine, quo possit in illa vita habere securitatem sine fine. Ergo timuimus. Quis enim non timeat loquentem veritatem et dicentem :

¹ 1 Cor. x, 33. — ² Ibid. — ³ Alias 4 de verbis Domini.

« Qui dixerit fratri suo : Fatue, reus erit gehennæ » ignis¹? Linguam autem nullus hominum domare potest². » Et homo domat feram, non domat linguam : domat leonem, et non refrenat sermonem : domat ipse, et non domat se ipsum : domat quod timebat ; et ut se domet, non timet quod timere debebat. Sed quid fit? Sententia vera, et ista processit de oraculo veritatis : « Linguam » autem nullus hominum domare potest. »

II. Quid ergo faciemus, fratres mei? Video me quidem ad multitudinem loqui : sed quia unum sumus omnes in Christo, tanquam in secreto consilium capiamus. Nullus nos audit extraneus, unum sumus, quia in unum sumus. Quid faciemus? « Qui dixerit fratri suo : Fatue, reus erit » gehennæ ignis : Linguam autem nullus hominum » domare potest. » Ibunt ergo omnes in gehennam ignis? Absit. « Domine, refugium factus es nobis, a generatione in generationem³. » Ira tua justa est : neminem in gehennam mittis injuste. « Quo ibo a spiritu tuo, » et a te quo fugiam, nisi ad te⁴? » Ergo intelligamus, charissimi, quia si linguam nullus hominum domare potest, ad Deum confugiendum est, qui domet linguam nostram. Si enim tu eam domare volueris, non potes, quia homo es? « Linguam nullus hominum domare potest. » Attendite similitudinem ab ipsis bestiis quas domamus. Equus non se domat; camelus non se domat; elephantus non se domat; aspis non se domat; leo non se domat; sic et homo non se domat. Sed ut dometur equus, bos, camelus, elephantus, leo, aspis, quæritur homo. Ergo Deus quærat, ut dometur homo.

III. Ergo, « Domine, refugium factus es nobis. » Conferimus nos ad te, et bene nobis erit de te. Malum est enim

¹ Matth. v, 22. — ² Jacob. III, 8. — ³ Psal. LXXXIX, I. — ⁴ Id. CXXXVIII, 7.

nobis de nobis. Quia dimisimus te, dimisisti nos nobis. Inveniamur ergo in te, quia perieramus in nobis. « Domine, » refugium factus es nobis. » Quid ergo, fratres mei, dubitare debemus, quia mansuetos nos faciet Dominus, si nos domandos ei præbeamus? Domuisti leonem, quem non fecisti; non domat te, qui fecit te? Unde enim bestias tam immanes domare potuisti? Numquid eis æquaris viribus corporis? Qua ergo virtute ingentes bestias domare potuisti? Ipsa jumenta quæ dicuntur, bestiae sunt. Non enim indomita tolerantur. Sed quia non eas novit consuetudo, nisi in manibus hominum et sub frenis hominum et sub potestate hominum, putas eas mansuetas nasci potuisse? Certe feras immanes attende. Fremit leo, quis non timeat? Et tamen unde te intelligis fortiorem. Non corporis virtute, sed mentis ratione interiore. Fortior es leone, unde factus es ad imaginem Dei. Imago Dei domat feram; et non domat Deus imaginem suam?

IV. In illo spes est, ei nos subdamus, et misericordiam precemur. In illo spem nostram ponamus, et donec domemur et perdomemur, id est, perficiamur, domitorem feramus¹. Plerumque enim profert domitor noster etiam flagella. Si enim tu ad domanda jumenta tua profers virgam, profers flagellum; Deus non profert ad domanda jumenta sua, quod sumus nos, qui de jumentis suis faciet filios suos? Domas equum tuum : quid daturus es equo tuo, cum te coeperit portare mansuetus, ferre disciplinam tuam, obedire imperio tuo, esse jumentum, hoc est, adjumentum infirmitatis tuæ? Quid ei retribuisti, quem nec saltem sepelis cum mortuus fuerit, sed discerpendum volatilibus projicis? Domito tibi Deus hæreditatem servat, quod est ipse Deus : et ad tempus mortuum, resuscitat te. Carnem tuam usque ad numerum capillorum reddet

¹ Florus ad Hebr. XII.

tibi : et constituet te cum Angelis in æternum, ubi jam non indigeas domari, sed tantummodo a piissimo possideri. Erit enim tunc Deus omnia in omnibus : nec erit ulla infelicitas quæ nos exerceat, sed felicitas sola quæ pascat¹. Ipse autem pastor noster, Deus noster : ipse potus noster, Deus noster ; honor noster, Deus noster ; divitiæ nostræ, Deus noster. Quæcumque hic varia quæris, ipse tibi unus omnia erit.

V. Ad hanc spem homo domatur, et domitor intolera bilis habetur ? Ad hanc spem homo domatur, et contra istum utilem domitorem, si forte flagellum proferat, murmuratur ? Audistis exhortantem Apostolum : « Si se- » paretis vos a disciplina, ergo nothi, et non estis filii². » Nothi sunt adulteri. « Quis enim est filius ; cui non det » disciplinam pater ejus ? Et carnis quidem nostræ, in- » quit, patres habebamus correptores, et reverebamur ; » non multo magis subjiciemur Patri spirituum, et vive- » mus³ ? » Quid enim tibi potuit præstare pater tuus, quia corripuit te, quia veberavit te, quia flagellum pro- tulit et cecidit te ? Numquid præstare potuit ut viveres in æternum ? Quod non potuit præstare sibi, quando præsta- ret tibi ? Propter pecuniam suam quantulamcumque, quam de usuris et labore collegit, erudiebat te flagellis, ne tibi dimissus labor ejus te male vivente disperderetur. Et ceci- dit filium, timens perire labores suos : quoniam reliquit tibi, quod nec tenere hic poterat, nec auferre. Non enim hic aliquid tibi dimisit quod ipsius esse possit : cessit, ut sic accederes. Deus autem tuus, Redemptor tuus, domitor tuus, castigato tuus, pater tuus, erudit te. Quo ? Ut accipias hæreditatem, ubi non efferas patrem, sed hæredita- tem habeas ipsum patrem. Ad hanc spem erudiris, et mur- muras ? et si quid triste acciderit, fortasse blasphemias ? Quo

¹ 2 Cor. xv, 18. — ² Hebr. xii, 8. — ³ Ibid. 7 et 9.

ibis a spiritu ejus ? Ecce dimittit te, et non flagellat : deserit blasphemantem, non senties judicantem ? Nonne melius est ut flagellet te et recipiat te, quam parcat tibi, et de- serat te ?

VI. Dicamus ergo Domino Deo nostro : « Domine, refu- » gium factus es nobis, in generatione et generatione. » In prima generatione et altera generatione, refugium factus es nobis. Tu refugium ut nasceremur, qui non eramus : tu refugium ut renasceremur, qui mali eramus : tu refu- gium ut pasceres desertores tuos : tu refugium ut erigas et dirigas filios tuos : tu refugium factus es nobis. A te non recedemus, cum liberaveris nos ab omnibus malis nostris, et impleveris nos bonis tuis. Bona das, blan- diris, ne fatigemur in via : corripis, cædis, percutis, di- rigis, ne aberremus a via. Sive ergo blandiris, ne fatige- mur in via ; sive castigas, ne aberremus a via : « Domine, » refugium factus es nobis. »

SERMO LVI¹.

*In Evangel. Matth. 6. de Oratione Dominica, ad
Competentes.*

I. BEATUS Apostolus tempora ista, quando futurum erat, ut omnes gentes in Deum crederent, prænuntiata ostendens fuisse a Prophetis, hoc testimonium posuit quod scriptum est : « Et erit, omnis homo qui invoca- » verit nomen Domini, salvus erit². » Antea enim apud

¹ Alias de Diversis 48. — ² Joël ii, 32.